

İşyerinde Tüketicinin İstemi Doğrultusunda Kırmızı Et ve Beyaz Etin Parçalanarak Satılması İşlemi, Bu İşyerini Bu Hususları Düzenleyen Yönetmelikler Kapsamında Değerlendirmeye İmkân Vermeyeceği

T.C.

DANIŞTAY

10. Daire

Esas: 1997/578

Karar: 2000/1623

Tarih: 19.04.2000

ÖZET: Kırmızı ve beyaz et ve ürünlerini üreten gerçek ve tüzel kişiler ile kombinalar, tesisler ve buralarda çalışanların sahip olması gereken teknik, hijyenik ve sağlık şartları ile bu yerlerin kurulma, ruhsatlandırma, çalışma, denetleme esasları ve düzenlemeye uyulmaması halinde uygulanacak işlemleri düzenleyen yönetmeliklerin dava konusu edilen maddelerinde dayanağı Kanun ve Yasa Hükmünde Kararname Hükümlerine aykırılık bulunmamaktadır. Davacıya ilişkin işyerinde tüketicinin istemi doğrultusunda kırmızı et ve beyaz etin parçalanarak satılması işlemi sonunda, bu işyerini yönetmelikler kapsamında değerlendirmeye imkan bulunmamaktadır.

(Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yön. m. 4, geçici madde 1) (3285 sayılı HSZK. m. 33)

KARAR METNİ:

Davacı : ...

Vekili : Av. ...

Karşı Taraf (Davalı) : Tarım ve Köy işleri Bakanlığı

İstemin Özeti: 23.6.1996 gün ve 22675 s. Resmi Gazetede yayımlanan "Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş. Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4. maddesindeki "Tesis" tanımı, Geçici 1. maddenin 1. cümlesi, Geçici 1. maddenin (b) fıkrası, 19.8.1996 gün ve 22732 s. Resmi Gazetede yayımlanan "Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş Açılış. Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4. maddesindeki "Tesis" tanımı, Geçici 1. maddenin 1. cümlesi, Geçici 1. maddenin (c) fıkrası ile bu yönetmeliğe dayanılarak... İl Müdürlüğüne tesis edilen 1.11.1996 gün ve 3870 s. işlemin; "tesis" tanımının netleştirilmediği, et konusunda faaliyet gösteren ne tür işletmelerin yönetmelik kapsamında kaldığı hususunda tereddüt olduğu, işyerinde yalnızca et satışı yapıldığı, yönetmeliğin tanımladığı tarzda bir tesis olmalarının söz konusu olmadığı, dolayısıyla yönetmelik hükümlerine tabi olmalarına hukuken imkan bulunmadığı iddialarıyla iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Davacıya ilişkin işyerinde kırmızı et ve beyaz etin küçük bir alanda parçalandığı, satış reyonlarında kuşbaşı, bonfile, biftek, kıyma, göğüs, kanat vb. biçiminde tüketiciye sunulduğu, bu haliyle "et satış yeri" özelliğini yitirdiği, belediyeden alınan ruhsatta belirtilen faaliyet alanı dışına çıkıldığı, sonuçta işletmenin bu faaliyetleriyle gıda (et) üretim yeri olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği

savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi: Yakup Bal

Düşüncesi: Yönetmeliklerin dava konusu edilen maddelerinde dayanağı Kanun ve Yasa Hükmünde Kararname hükümlerine aykırılık görülmemektedir.

Davanın işleme yönelik kısmına gelince: bir işletmenin tesis sayılabilme-si için kasaplık hayvanların kesiminden, işlenip mamul madde haline getirilmesine, muhafazasına ve ambalajlanıp paketlenmesine kadar olan işlemlerden herhangi birinin yapılması gerekmektedir.

Asıl faaliyet konusu bakkaliye olan, bununla beraber tavuk, kasap ve parça tavuk reyonunda bulunan davacıya ilişkin işyerindeki faaliyet, etleri parçalayıp işlemek suretiyle mamul madde haline getirmek olarak kabul edilemeyeceğinden dava konusu işlemde yönetmelik hükümlerine uygunluk görülmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın yönetmelik iptal edilmesine ait kısmının reddi, işleme yönelik kısmının ise kabulü ile dava konusu işlemin iptali gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı: Öcal Benington

Düşüncesi: 3285 s. "Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu"nun 33 ncü maddesinin ikinci fıkrasında "Hayvanların kesim şartları, kesim öncesi ve sonrası muayeneleri ve mecburi kesimlerle ilgili hususlar bakanlıkça yönetmelik ile düzenlenir" hükmü, 560 s. KHK. nin 18 inci maddesinde "Tüm et kesim yerleri (kanatlı dahil) mezbahalar ve entegre et tesislerinin kuruluş ve çalışma izni Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tarım ve Köy işleri Bakanlığınca verilir. Bu konudaki usul ve esaslar Tarım ve Köy işleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir" hükmü getirilmiştir.

Yukarıda metinleri açıklanan madde hükümlerinin beraberce incelenmesinden anlaşılacağı üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığı hayvan kesimi için (kanatlı dahil) yönetmelik ile düzenleme yapmaya 3285 s. yasanın 33 ncü. 560 s. KHK. nin 18 nci maddesi hükmü ile görevli bulunmaktadır.

Hukuktaki normlar sıralaması kuralına göre yönetmelikler düzenlenmelerine olanak veren kanunlara aykırı olamazlar bu kanunlarda öngörülmeyen bir hususu düzenleyemezler.

Dosyanın incelenmesinden, gerek "Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usulce Esaslarına Dair Yönetmelik" ve gerekse "Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış. Çalışma ve Denetleme Usul

ve Esaslarına Dair Yönetmelik"te yer alan esas ve usullerin yukarda anılan yasa hükümlerine aykırılık teşkil etmediği anlaşılmıştır.

Yukarıda açıklanan nedenle, kanuni dayanaktan yoksun davanın reddi gerektiği düşünüldü.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği düşünüldü: Dava, 23.6.1996 gün ve 22675 s. Resmi Gazetede yayımlanan "Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4. maddesindeki "Tesis" tanımı, Geçici 1. maddenin 1. cümlesi, Geçici 1. maddenin (b) fıkrası, 19.8.1996 gün ve 22732 s. Resmi Gazetede yayımlanan "Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair yönetmeliğin 4. maddesindeki "Tesis" tanımı, Geçici 1. maddenin 1. cümlesi, Geçici 1. maddenin (c) fıkrası ile bu yönetmeliğe dayanılarak... İl Müdürlüğünce tesis edilen 1.11.1996 gün ve 3870 s. işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

3285 s. Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yasasının amacı hayvanlar ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korutulmasını ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele edilmesini sağlamak olup; Kanunun 33. maddesinde, hayvanların kesim şartları, kesim öncesi ve sonrası muayeneleri ve mecburi kesimlerle ilgili hususları düzenleme konusunda Tarım ve Köy işleri Bakanlığına yetki verilmiştir.

Yine 28.6.1995 gün ve 22327 s. Resmi Gazete'de yayımlanan 560 s. Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yasa Hükmünde Kararnamenin 1. maddesinde amacın; gıda maddelerinin teknik ve hijyenik biçimde üretim, işletme, muhafaza, depolama, pazarlama ve halkın gereği gibi beslenmesini sağlamak, üretici ve tüketici menfaatleriyle, halk sağlığını korumak üzere, gıda maddelerinin üretimde kullanılan her türlü ham ve yardımcı maddeler, mamul ve yarı mamul gıda maddeleri ile yan ürünlerinin özelliklerinin tespit edilmesi, gıda maddeleri üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartlarının belirlenmesi, denetiminin yapılması ve gıda maddeleri ile ilgili hizmetlere dair esas ve usullerin belirlenmesi olduğu açıklanmıştır. KHK'nin 18. maddesinde de, bütün et kesim yerleri (kanatlı dahil) mezbahalar ve entegre et tesislerinin kuruluş ve çalışma izninin Sağlık Bakanlığın'dan uygun görüş alınarak, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği belirtilmektedir.

560 s. Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yasa Hükmünde Kararnamenin 18. maddesi ile 3285 s. Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yasasının 33. üncü maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve 19.8.1996 gün ve 22732 s. Resmi

Gazetede yayımlanan "Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikle: kasaplık küçükbaş, büyükbaş, domuz ve tektırnaklı hayvanlardan elde edilecek etlerin gerekli teknik ve hijyenik şartlarda üretilip işlenmesi, mamul madde haline getirilmesi, ambalajlanması, paketlenmesi, soğutulması, muhafazası, nakledilmesi güvenli et ve ürünlerinin üretiminin sağlanması, işletmenin atık ve artıklarının çevre ve toplum sağlığına zarar vermesinin önlenmesi, 23.6.1996 gün ve 22675 s. Resmi Gazetede yayımlanan "Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikle de; kasaplık kanatlı hayvan etlerinin, gerekli teknik ve hijyenik şartlarda üretilip işlenmesi, mamul madde haline getirilmesi, ambalajlanması, paketlenmesi, soğutulması, muhafazası, nakledilmesi, güvenli kanatlı hayvan eti ve ürünlerinin üretiminin sağlanması, işletmenin atık ve artıklarının çevre ve toplum sağlığına zarar vermesinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde "Tesis": kasaplık kanatlı hayvanların kesildiği, işlendiği, mamul madde haline getirildiği, soğutulduğu, muhafaza edildiği, ambalajlandığı, paketlenildiği ve nakledildiği yerlerin her birini ifade eder biçiminde tanımlanmıştır.

Aynı yönetmeliğin Geçici 1. maddesinde çalışmakta olan tesislerde uygulanacak hususlar düzenlenirken (b) fıkrasında yönetmeliğin yayımından önce kurulmuş ancak izin almamış işletmelerin bu yönetmeliğin yayımı gününden itibaren en geç 6 ay içinde çalışma izni almak üzere bakanlığa müracaat etmek ve yönetmelik hükümlerine uyma esası yine Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde, "kombina"; kasaplık hayvanların kesildiği, etlerinin parçalandığı, işlendiği, mamul madde haline getirildiği, soğutulduğu, muhafaza edildiği, ambalajlandığı ve paketlenildiği bölümlerin tamamını veya mezbahaya ilaveten bu bölümlerden bir kısmını kapsayan tesisleri, "tesis" ise; kombina tanımında yer alan birimlerin her birini ifade eder biçiminde tanımlanmıştır. Geçici 1. maddesinde çalışmakta olan tesislerde uygulanacak hususlar düzenlenirken (c) fıkrasında yönetmeliğin yayımından önce kurulmuş ancak ruhsat almamış tesislerin, bu yönetmeliğin yayımı gününden itibaren en geç 6 ay içinde çalışma izni almak üzere valiliğe müracaat etmek ve yönetmelik hükümlerine uyma esası getirilmiştir.

Bu durumda; kırmızı ve beyaz et ve ürünlerini üreten gerçek ve tüzel kişiler ile kombinalar, tesisler ve buralarda çalışanların sahip olması gereken teknik, hijyenik ve sağlık şartları ile bu yerlerin kurulma, ruhsatlandırma, çalışma, denetleme esasları ve düzenlemeye uyulmaması halinde uygulanacak işlemleri düzenleyen yönetmeliklerin

dava konusu edilen maddelerinde dayanağı Kanun ve Yasa Hükmünde Kararname Hükümlerine aykırılık bulunmamaktadır.

Davanın işleme yönelik kısmına gelince;

Uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için davacıya ilişkin işyerinin her iki yönetmeliğın 4. maddesinde tanımı yapılan "tesis" kapsamında olup olmadığının saptanması gerekmektedir.

Yönetmeliklere göre bir işletmenin "tesis" sayılabilmesi için kasaplık kanatlı hayvanlar ile yine kasaplık hayvanların kesiminden işlenip mamul madde haline getirilmesine, muhafazasına ve ambalajlanıp paketlenmesine kadar olan işlemlerden herhangi birinin yapılması gerekmektedir.

Davacıya ilişkin işyerinde tüketicinin istemi doğrultusunda kırmızı et ve beyaz etin işletmenin bir bölümünde parçalanması, etin parçalanıp işlenmek suretiyle mamul madde haline getirilmesi olarak kabul edilemeyeceğinden, söz konusu işyerini dava konusu edilen yönetmelikler kapsamında değerlendirmeye imkân bulunmamaktadır.

Dolayısıyla davacıya ilişkin işyerinin yönetmeliklerde tanımlanan "Tesis" kapsamında kaldığından bahisle tesis edilen işlemde mevzuata uyarlık görülmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ... İl Müdürlüğünce tesis edilen işleme yönelik kısmının kabulüne, dava konusu işlemin iptal edilmesine oyçokluğuyla, davanın yönetmelik iptal edilmesine ait kısmının reddine oybirliğiyle, 19.4.2000 gününde karar verildi.

AYRIŞIK OY

Davacıya alt işyerinde kırmızı et ve beyaz etin işletmenin bir bölümünde parçalanıp satış reyonlarında kuşbaşı, bonfile, biftek, kıyma, göğüs ve kanat biçiminde tüketiciye sunulması karşısında, yönetmeliklerde tanımlanan "tesis" kapsamında kalan işyeri için yine yönetmeliklere dayalı olarak tesis edilen işlemde mevzuata aykırılık görülmemektedir.

Açıklanan sebeple uygulama işlemine yönelik olarak davanın reddedilmesi gerektiğı düşüncesiyle aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Kaynak: DKD Sayı 104

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta:

mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA